

یادداشت

محمد ولیان پور

گذر از دیپلماسی فانتزی

با اینکه مذاکرات ایران و آمریکا در اسلام‌آباد به شکست انجامید، اما این بار در یافت عمومی از شکست مذاکرات، شیرین‌تر از هر توافقی به‌منظر می‌رسد!چون فارغ از ابهامات جدی در تحقق پیش‌شرط‌های مذاکره، هیئت ایرانی در برابر زیاده‌خواهی طرف آمریکایی مقاومت کرده‌در مقابل پیشنهادهای زیاده‌طلبانه آمریکا،پای منافع کشورمان ایستاده‌است. این نتیجه را شاید بتوان به‌عنوان نشانه‌ای مثبت از اصلاح رویکرد به مذاکره در کشورمان تلقی کرد و می‌توان امیدوار بود نگاه رئالیستی و درک مناسبات قدرت، جایگزین رویکرد فانتزی در سیاست خارجی شده باشد. رویکردی که با خیال‌پردازی و نگاه رمانتیک به مناسبات جهانی و تقدیس حقوق بین‌الملل، تصور دفاع از حقوق ملی در چارچوب نظم استکباری حاکم بر جهان داشت و خسارت‌های زیادی را به‌بار آورد.

باوجود انذارهای رهبر شهیدانقلاب،مذاکره‌سال‌هاست‌به‌عنوان تنها راه‌حل مسائل و کاهش تنش با غرب‌وبه‌ویژه آمریکا معرفی می‌شود. دیدگاهی که اختلافات را ناشی از سوءتفاهم، بی‌اعتمادی و نهایتاً بی‌انتفاعی از مناسبات‌دوجانبه تلقی می‌کردونهایتاًنسخه‌گفت‌وگو و امتیازدهی‌رامی‌پیچید. تا جایی‌که اصل مذاکره‌وحصول هر توافقی، به‌دست‌آورد تبدیل شده بودو با فشاری بر اصول و منافع ملی به‌بهانه شکست مذاکرات،به‌شدت تقبیح می‌شد. گفت‌وگوهای انتقادی با اروپا در دهه ۷۰، بخشی از مذاکرات هسته‌ای دهه ۸۰، ماراتن گفت‌وگو با ترکیب اروپا و آمریکا در دهه ۹۰ و درنهایت مذاکرات با آمریکا در دهه جاری با این نگاه انجام شد. روندی که با وجود پیشرفت در گفت‌وگو و توافق و عینی شدن موضوعات گفت‌وگو و حتی رؤیای سرمایه‌گذاری تریلیون دلاری آمریکا در ایران، نتیجه‌ای جز محکومیت، افزایش فشار، اعطای امتیاز و درنهایت فرود بمب‌بر میز گفت‌وگونداشت. نتایج ادوار مختلف گفت‌وگو و توافقات و عهدشکنی‌های طرف مقابل و تحمیل جنگ و حتی محکومیت‌های کشورمان در دفاع از خود نشان داد، رویکرد دیپلماسی فانتزی و اثبات مظلومیت و برنده شدن جام اخلاق، در دنیایی که دیپلماسی رئالیستی و مناسبات قدرت و منفعت بر آن حاکم است، نتیجه‌بخش نبوده‌است، چون اختلافات ناشی از تعارضات بنیادین تمدنی، ژئوپلیتیکی و ساختار قدرت، اساساً حل‌ناشدنی است و تعافل در این زمینه نتیجه‌ای جز خطای محاسباتی دشمن نخواهد داشت. با این اوصاف ما راهی جز اثبات موجودیت خود و دیکته کردن قدرتمندانه آن نداریم و این امر جز با مقاومت و آمادگی برای منازعه و اثبات تاب‌آوری و هنر بیننده برای دشمن محقق نخواهد شد. مذاکره‌نیز نه با توهم حل مسائل، بلکه با هدف تثبیت مسائل و دیکته کردن واقعیت موجود انجام می‌شود تا به‌جای رفع منازعه با دشمن، ابزاری برای مدیریت منازعه و فشار متقابل در عرصه سیاسی‌و احیاناً معامله‌بر سر امتیازات جزئی متقابل باشد. برخلاف تصور اشتباهی که وادادگی و اظهار ضعف‌را عامل رفع سایه‌جنگ از کشور می‌دانست، این درک صحیح مناسبات قدرت و استفاده درست از ابزار قدرت نظامی و دیپلماسی است که واقعیت میدان و هنر بنه‌های تجاوزاز روشن‌تر خواهد کرد که به‌اصلاح خطای محاسباتی و بازآرندگی در برابر تجاوزات خواهد انجامید.

روزشمار جنگ | ۲۶ فروردین ۱۴۰۵

نبرد در شریان‌های حیات و تَرک در ستون ائتلاف

چرا ادعای «پیروزی» ترامپ یک سراب است؟

هشتمین روز از آتش‌بس موقت، روز برخورد «روایت‌های متناقض» بود. در حالی که دونالد ترامپ در تروث‌سوشال مشغول کارگردانی سنکس «آغوش گرم» با رهبر چین و اعلام پایان قریب‌الوقوع جنگ است، واقعیت‌های سخت‌میدان و اقتصاد، روایت دیگری را به جهان دیکتِه می‌کنند. امروز، از یک سو «قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص)» لژه بر اندام در یانوردی تجاری در سه دریای پیرامونی انداخت و از سوی دیگر، صندوق بین‌المللی پول از احتمال سقوط تمدن اقتصادی غرب خبر داد. آمریکا مدعی است بنادر ایران را محاصره کرده، اما خود در محاصره انزوی دیپلماتیک و بحران تورم گرفتار شده‌است.

■ کالبدشکافی یک ائتلاف لرزان؛ ترامپ علیه ملونی و ناتو

یکی از کلیدی‌ترین تحولات ۲۴ ساعت گذشته، علنی شدن شکاف عمیق در جبهه متحدان آمریکا بود. حمله لفظی تند ترامپ به جورجیا ملونی در گفت‌وگو با فاکس نیوز و بازخواست ناتو بابت هنر بنه‌های سالانه، نشان‌دهنده یک «انزوی استراتژیک» در کاخ سفید است. ترامپ که گمان می‌کرد می‌تواند با «دیپلماسی اجبار» متحدانش را به خط‌کند، حالا با شورش دیپلماتیک رم و تردید بروکسل روبه‌رو است. در این میان، گشایش کانال مذاکراتی میان محمدباقر قالیباف و شیخ منصور آل‌نهیان (معاون رئیس امارات) پیامی معنادار به واشنگتن مخابره کرد. پایتخت‌های منطقه که به روایت‌سی‌ان‌ان بیشترین ضربه‌را از موشک‌های ایران متحمل شده‌اند، حال‌دار یافته‌اند «امنیت اجاره‌ای» از آمریکا، نه تنها مانع اصابت پهپادها و موشک‌های ایران نشد، بلکه آن‌ها را به سیبل نبرد تبدیل کرد. تلاش امارات برای تنش‌زدایی مستقیم با ایران، به معنای خروج تدریجی شرکای منطقه‌ای از زیر چتر «اول اسرائیل» ترامپ است.

هرمز و چین؛ بازی پیچیده «محاصره» و «سلاح»
ترامپ مدعی است چین از تلاش او برای باز کردن هرمز «خوشحال» است، اما گزارش‌های اطلاعاتی منتشر شده در سی‌ان‌ان، تصویر پیچیده‌تری را نشان می‌دهند. در حالی که وزیر خزانه‌داری آمریکا تهدید به توقیف تانکرهای چینی حامل نفت ایران می‌کند، پکن در حال آماده‌سازی سامانه‌های پدافندی برای تقویت آسمان ایران است.

این تضاد، نشان‌دهنده شکست منطق محاصره است. وقتی فرماندهی کل نیروهای مسلح ایران اعلام می‌کند اجازه نخواهد داد تجارت اقتصادی در خلیج فارس و دریای سرخ ادامه یابد، در واقع از «دست‌برتر جغرافیایی» سخن می‌گوید که با محاصره بنادر از بین نمی‌رود. به تعبیر تحلیلگران، ایران با «تسلیماتی کردن مسیرهای تجاری» هنر بنه‌تداوم محاصره را برای غرب به نقطه‌ای رسانده که حتی شرکای واشنگتن نیز برای فرار از رکود، ناچار به دور زدن دستورات کاخ سفید هستند.

با وجود رجز خوانی، آمریکا در پس پرده، مذاکره را به عنوان راهی مهم برای برون‌رفت از مواجهه با جنگ فرسایشی مقابل ایران مدنظر دارد

مشت خالی ترامپ در مناقشه

سرویس سیاسی | با نزدیک شدن ثانیه‌شمارها به لحظه پایانی اولتیماتوم دو هفته‌ای ترامپ، موازی با افزایش تدارک و سازوبرگ نظامی ایالات متحده در منطقه، اتفاقات پس پرده از تقلاي کاخ سفید برای رسیدن به تفاهم با ایران و خروج از باتلاق یک جنگ فرسایشی حکایت دارد. در این مسیر، با نزدیک شدن نا‌هواپیمابر جرج بوش به منطقه عملیاتی مدیترانه، طرح بحث‌هایی درباره پیگیری مذاکرات پاکستان یا تمدید آتش‌بس جاری از ۴۵ تا ۶۰ روز را باید نمود سیاست «هویج و چماق» آمریکایی برای واداشتن تهران به دادن امتیاز و رسیدن به تفاهم مدنظر دانست.

■ کاخ سفید در پی راه خروج از مناقشه

بسیاری اعمال محاصره در یایی ایران و دو قفله کردن تنگه هرمز توسط ترامپ را بیش از آنکه نشانه اقتدار در تصمیم‌گیری بدانند، ناشی از خالی بودن دست وی از برگ‌های بازی مقابل جمهوری اسلامی قلمداد می‌کنند؛ انتشار اخباری از تداوم تبادل پیام میان واشنگتن و تهران از کانال اسلام‌آباد، گواه همین رویکرد دوگانه حاکم بر

نشست خبری

سخنگوی وزارت خارجه در پاسخ به پرسش قدس درباره اقدامات آمریکا:

ایران محاصره‌شدنی نیست

شروط آمریکا در مورد غنی‌سازی و ذخایر اورانیوم ایران هم گفت: توافق، کلیات و اصولی دارد و نمی‌توان تا در مورد همه چیز توافق نشده درباره جزئیات صحبت کرد. لذا گمانه‌زنی‌هایی که توسط رسانه‌های غربی در مورد تعلیق غنی‌سازی انجام می‌شود دقیق و صحیح نیست. نوع و سطح غنی‌سازی قابل گفت‌وگو است و ما تأکید کردیم ایران بر اساس نیازهای خود باید بتواند غنی‌سازی را ادامه دهد.

■ چگونه چیزی را که وجود ندارد اثبات کنیم

سخنگوی دستگاه سیاست خارجی کشور در واکنش به تکرار ادعای مقامات آمریکایی در خصوص تلاش ایران برای تولید سلاح هسته‌ای و ادعای اینکه اگر ایران از برنامه هسته‌ای خود دست بردارد اقتصادش در هم‌کاری با غرب شکوفا خواهد شد، با ذکر اینکه مراه‌به خیر تو امید نیست، شرمرسان، اظهار کرد: واقعاً نمی‌دانیم با چه بیانی باید موضع ایران را در مورد سلاح هسته‌ای تبیین کنیم. وی افزود: اصرار مقامات آمریکایی بر وانمود کردن به عدم آگاهی از مواضع جمهوری اسلامی، نشانگر سوءنیت آنان است. موضع ایران روشن و غیرقابل تردید است: برنامه هسته‌ای کشورمان همواره و صرفاً برای مقاصد صلح‌آمیز بوده و هست. طرح این پرسش که اگر ایران به سمت سلاح هسته‌ای نرود چه خواهد شد، بازنتاب‌دهنده سردرگمی و تناقض‌گویی طرف مقابل است. ترساندن جامعه جهانی از تهدیدی موهوم و ناموجود، دامی است که آنان گسترده‌اند؛ چرا که امری که وجود خارجی ندارد، هرگز قابل اثبات نیست.

وی ادامه داد: در پاسخ به ادعاهای مشروط‌کننده شکوفایی اقتصاد ایران، باید

دست داده‌ایم.

نکات گفته‌شده آشکارا گواه گرفتاری کاخ سفید در یک بحران خودساخته است، میدانی که حتی متحدان ناتو از ورود به آن واهمه داشته و ترامپ راهی جز مذاکره برای خروج از آن ندارد. به گزارش فایننشال تایمز، زمان هم به نفع ایران است، چراکه محاصره‌ای که آمریکا در تنگه هرمز اعمال کرده، سبب افزایش بیشتر قیمت نفت و گاز شده‌است. این رسانه می‌نویسد: مذاکره برای پایان دادن به جنگ و بحران کنونی نیازمند دیدگاه راهبردی و صبر است که ترامپ هیچ‌کدام را ندارد. ایرانی‌ها معتقدند در این رویارویی زمان به نفع آن‌هاست و درست‌فکر می‌کنند. هرچه تنگه هرمز مدت بیشتری بسته بماند، فشار اقتصادی و سیاسی بر ایالات متحده و متحدانش بیشتر خواهد شد. در نتیجه، دست ایران در مذاکرات قوی‌تر خواهد بود.

البته تا اینجای کار نیز به باور تحلیلگران، ترامپ در مسیر اجرای نیات بنیامین نتانیا‌هو، با چرخه اشتباهاتی خود، چاله مشکلات را عمیق‌تر کرده و روی میز بودن گزینه‌هایی مانند بسته‌شدن باب‌المن‌دب توسط یمن لایه دیگری از فشار را بر صنعت کشتیرانی جهانی خواهد افزود. با این اوصاف اگرچه ایالات متحده در پشت پرده از مسیر دیپلماسی دم می‌زند اما حرکت در چنین راهی نیازمند تغییر نگاه و امتیازدهی کاخ سفید است؛ واقعیتی که معلوم نیست ترامپ برای چنین وضعیتی آماده باشد یا نه. به گفته نت سوانسون مذاکره‌کننده پیشین آمریکا، در فضای جاری، ایران خود را بهتر از آنچه تصور می‌شد با جنگ سازگار کرده و توانسته یک اهرم فشار راهبردی جدید بدست آورد که همان قدرت متوقف کردن تجارت جهانی از طریق تنگه هرمز است. به گفته وی، رئیس جمهور تلاش کرد آبراهه را تحت محاصره دریایی قرار دهد اما ایرانی‌که سال‌ها در سایه تحریم بوده برای تحمل فشارهای اقتصادی، قدرتمندتر است و آمریکا زیر تبعات نزاع با ایران، با فشارهای داخلی زیادی به‌ویژه با نزدیک شدن به موعد انتخابات میان‌دوره‌ای مجلس روبه‌رو است. سوانسون با نتیجه‌گیری از وضعیت موجود درخصوص نظام سیاسی ایران نیز می‌نویسد: نظام سیاسی در این کشور برخلاف تصور برخی تحلیلگران، با وجود حملات اخیر همچنان مستحکم، هماهنگ و فعال است. تصمیم‌گیرندگان در آمریکا درباره قدرتشان برای تأثیرگذاری بر سیاست داخلی ایران مبالغه کردند. از ریگان گرفته تا ترامپ نتوانستند در نظام سیاسی ایران تغییری ایجاد کنند. اکنون ترامپ باید انتظارات خود را اصلاح کند، چرا که ایران به آسانی تحت فشارها تسلیم نخواهد شد. بهترین گزینه پیش‌روی واشنگتن خروج حساب‌شده از جنگ با ایران و تعامل با رهبران این کشور است.

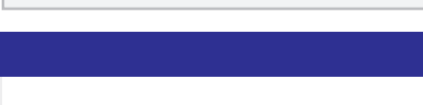

تأکید کنیم ما خود به‌خوبی می‌دانیم چگونه اقتصاد کشور را مدیریت‌توبه‌سمت توسعه‌وشکوفایی هدایت کنیم. کسانی که همواره ایران‌را تهدید کرده‌وجنایاتی علیه‌ملت‌ما مرتکب شده‌اند، هرگز در جایگاهی نیستند که بخواهند یا بتوانند زمینه‌ساز شکوفایی اقتصادی ایران باشند.

■ تمدید آتش‌بس معلوم نیست

بقایی در پاسخ به پرسش دیگری با اشاره به احتمال تمدید آتش‌بس و موارد مذاکراتی، افزود: ما با طرفی مواجه هستیم که سابقه طولانی در تغییر مواضع دارد، لذا ما در شرایط بسیار دشواری گفت‌وگو می‌کنیم. اجازه دهید جزئیات را نگویم چون مباحث‌به‌هم‌متصل است و باید دید چگونه پیش می‌رود. همه باید به‌عنوان اجزائی از کل پیش‌برود. در زمینه‌حسد و گمانه‌ها برای تمدید آتش‌بس هیچ‌کدام قابل تأیید نیست. گفت‌وگوها از طریق واسطه پاکستانی ادامه دارد. باید دید طرف مقابل چقدر جدیت دارد. این آمریکاست که باید جدیت خودش را اثبات کند.

وی درباره اظهارات ونس در مورد بسته‌پیشنهادی برای مذاکرات، گفت: ما یک بسته «بندی داشتیم که به‌نوعی در واکنش به‌طرح موسوم‌به‌۱۵ابندی آنان مطرح شد. در بسته ما همه موضوعات مذاکراتی اعم از هسته‌ای، رفع تحریم و توقف جنگ مطرح شده بود. طبیعی است در هر مذاکره‌ای طرفین دیدگاه‌های خود را مطرح می‌کنند. اینکه یک طرف بخواهد بسته‌ای را پیشنهاد دهد و انتظار داشته باشد ایران بپذیرد، پذیرفتنی نیست و با منطق مذاکره سازگاری ندارد.

توهم معادله ترس و دور کردن مردم از خیابان

پشت پرده ترقه‌بازی تهران چه بود؟

اما همان‌گونه‌که گفته شد، رخداد مشکوک اخیر در شرایطی است که در محیط آتش‌بس شکننده جاری، با وجود همه گیر و گورها، مذاکرات صلح میان تهران و واشنگتن با میناجی‌گری اسلام‌آباد پا گرفته‌و امیدها را برای پایان دادن دائمی به مخاصمه افزایش داده‌است. بر این اساس، ماجرا از جنبه‌های مختلف قابل توجه و حائز اهمیت است. در صحنه مقابله با دشمن، سه ضلع دیپلماسی، میدان و مردم تاکنون به بهترین شکل به هم پیوند خورده و نقشه‌های دشمن را تا کام گذاشته‌ولذا در وهله نخست، رخداد اخیر را باید با هدف خنثی‌سازی این بازیگری مثبت و تزییق جوهر اسر بر جامعه ایرانی ارزیابی کرد. اکنون نیز دیپلماسی و میدان در کنار هم و با هدف زودن سایه تهدید از کشور فعال هستند. در این بین از نقش قدرتمند مردم خودجوش و پای کار حاضر در خیابان و میدان در ناکامی توطئه‌ها نباید غافل بود.

آمریکا و رژیم صهیونیستی که از این نوع رفتار شوکه و سردرگم شده‌اند با انجام اقدامات ایدایی مانند انفجار بمب دست‌ساز، آن‌هم در حاشیه‌تجمعات ونزدیک ایست و بازرسی‌ها درصدد ایجاد ترس در افکار عمومی هستند تا به گمان خود، شهروندان را از ادامه همراهی با حکومت بازدارند؛ غافل از اینکه آن که موشک و بمباران مدام نترسیده‌با این ترقه‌بازی‌ها از ادامه مسیر پشیمان نخواهد شد.

